

ŠTAJERSKA NAREČNA SKUPINA

Ljubenski krajevni govor (Ljubno ob Savinji), zgornjesavinjsko narečje, štajerska narečna skupina

Pripoveduje doc. dr. Špela Sevšek Šramel

Transkripcija in glasovna poknjžitev: prof. dr. Vera Smole

'Se:mo F'ra:nc]

'Jes sŋ se z'lə 'ra:da sme'ja:ła. 'Na:jbərš səm 'vəs s'me:x pə'nu:cała ŋ mla'do:sti. 'Nɛ:e je b'lə še 'tək k'ri:tičnə, 'mən' je š'lə na s'me:x.

'Se:mo F'ra:nc] je 'bi:ŋ z'lə za'ba:un. 'Ča:s' je 'paršu ve'či:r u 'ku:xnə in se-j pagə'va:rjo z nim d've:m, t're:m 'dè:kłəm. U g'ła:ŋim smə se 'nəmə sme'ja:le. Gəs'pa: mə je prapəved'va:ła pər'xa:jat u 'ku:xnə in ga tud pra'ga:n'əła, čə ga-j də'biła u 'kuxn'i. U 'ta:kmu slu'ča:ju ni 'nəč 'rɛ:ku, je na'rɛ:du le: »M:!<« In 'že: smə se sme'ja:le, k-je 'bi:ŋ to z'na:k za s'mɛ:x.

F'ra:nc] se 'ni: 'daržo pra'vi:l. 'Kar nap'rɛ:e je 'ka:kə uš'piču. U'sa:k pən'de:lk je 'jəm'o 'ma:čka, ki je ŋ ne'dɛ:lə 'pi:v. 'Puol je 'bi:ŋ 'ce:ŋ 'ke:dŋ braz g'na:rja. 'Ma:ti mə 'ni: 'uə:tła dat g'na:rja, za'to: se je na'va:dno kar 'na-tle ŋ 'ku:xn'i u'le:gu in u'piŋ: »'Ma:ti! Ciga're:t!<« 'Ma:ti ga je za'čé:ła z'mè:rjat za ba'ra:bə in 'ta:ke re'ci:. F'ra:nc] je pa 'tak 'do:gə 'l̥e:žo sred 'kuxne, da se ga je na'vè:lčala glè:dat in 'xuə:d'it ukol 'nega in mə je š'lə pə ciga're:ɛ.

Me'du:ska

'Jes se še s'po:nem Me'du:ske. Je b'ła s'ta:ra sk'lu:čena 'že:nska. 'Ni: b'ła z 'Lu:bniga, 'kar 'tak je 'xə:d'ła u'ko:li, kar 'tak je pət'va:ła. 'Tud pə 'Lubnim je 'xə:d'ła in je kə'f̥ie: 'kuxala. Sta'rɛ:jši sə stra'ši:li ut'r̥uə:ke, da bo Me'du:ska 'parš'ła. Sə se je z'lə 'ba:li. 'Kəkər je 'parš'ła ŋ 'xi:šə, sə bli ŋ'si ut'r̥uə:ci 'mi:rni in 'ti:xə. 'Miè:ła je z'lə ud'l̥o:čŋ nas'top in je ŋ'se 'ledi zafər'ka:vała pa kəman'di:rała.

'E:nkət je pər'n̥ie:s'ła kə'f̥ie:. Də'ma:čim je na'ro:čala, 'nɛ: kə'f̥ie: 'na:jpreə prež'g̥ie:jə, kə-j blə s'rəvə. In sə ga prež'ga:le, zm'le:le in ga s'kuxale. Me'duski sə pər'n̥ie:sle kə'f̥ie: na 'ta:lerjə, 'n̥ie u 'ša:lci. Pər'n̥ie:sle sə 'sa:mə 'z̥uə:c. Tekə'ci:nə sə pa p'r̥uə:č 'vargle, 'z̥uə:c sə pa ser'vi:rale na 'ta:lerjə. 'Ni:sə z'na:le 'kuxat kə'f̥ie:ja, sə kar 'čaj 'pili. Me'duska je za'čudenə pəg'liè:dała in

'rje:kla: »Ja 'ka: ste pa pər'nje:sli?« »Kə'fje:.« »'Ka:m ste pa u'nje: 'da:li?« »Ja p'ruo:č səm 'vargla, 'ni:sm̩ si 'u:pała 'da:t u 'pə:mn̩e, da 'ne:-bi s'vi:n̩e zast'ru:pła.«

Kə je Me'duska pəg'ru:ntała, da ne z'na:jə 'ku:xat kə'fje:ja, je zax'te:vała pə'so:dvə in si 'sa:ma s'ku:xała kə'fje:.

Glasovna poknjžitev:

Semov Francelj

Jaz sem se zelo rada smejala. Najbrž sem ves smeh ponucala 'porabila' v mladosti. Naj je bilo še tako kritično, meni je šlo na smeh.

Semov Francelj je bil zelo zabaven. Včasi(h) je prišel (z)večer v kuhinjo in se je pogovarjal z enim 'kakim' dvem, trem deklam. V glavnem smo se njemu smejale. Gospa 'gospodinja' mu je prepoved(o)vala prihajati v kuhinjo in ga tudi preganjala, če ga je dobila v kuhinji. V takmu 'takem' slučaju ni nič rekel, je naredil le: »Mm.« In že smo se smejale, ko 'ker' je bil to znak za smeh.

Francelj se ni držal pravil. Kar naprej je kako ušpičil. Vsak ponedeljek je imel mačka, ko 'ker' je v nedeljo pil. Poli 'potem' je bil cel 'ves' teden brez denarja. Mati mu ni (h)otela dati denarja, zato se je navadno kar na tla v kuhinji ulegel in vpil: »Mati! Cigaret(o)!« Mati ga je začela zmerjati z[a] barabo in take reči. Francelj je pa tako dolgo ležal sredi kuhinje, da se ga je naveličala gledati in hoditi okoli njega in mu je šla po cigarete.

Meduska

Jaz se še spomnim Meduske. Je bila stara sključena ženska. Ni bila z Ljubnega, kar tako je hodila okoli, kar tako je potovala. Tudi po Ljubnem je hodila in je kofe 'kavo' kuhala. Starejši so strašili otroke, da bo Meduska prišla. So se je zelo bali. Kokor 'kakor' je prišla v hišo, so bili vsi otroci mitni in tihi. Imela je zelo odločen nastop in je vse ljudi zafrkavala pa komandirala.

Enkrat je prinsla kofe. Domačim je naročala, naj kofe najprej[e] prežgejo, ko 'ker' je bilo surovo. In so ga prežgale, zmlele in ga skuhale. Meduski so prinesle kofe na talerju 'krožniku', ne v šalici. Prinesle so samo zoc 'usedlino'. Tekočino so pa proč vrgle, zoc so pa servirale na talerju. Niso znale kuhati kofeja 'kofeta', so kar 'ponavadi' čaj pili. Meduska je začudeno pogledala in rekla: »Ja ka(j) ste pa prinesli?« »Kofe.« »Kam ste pa one 'tisto drugo' dali?« »Ja proč sem vrgla, nisem upala dati v pomi[n]je, da ne bi svinje zastrupila.«

Ko je Meduska pogruntala 'ugotovila', da ne znajo kuhat kofeja, je zahtevala posod[v]o in si sama skuhala kofe.

Pomen oklepajev v glasovno poknjizhenih besedilih: [] – beseda ali del besede je v knjižnem jeziku odveč, () – del besede je v knjižnem jeziku nujen

Vir: Marta Orešnik, Vida Štiglic, Peter Weiss: *Gori, doli, sem in tja. Folklorne pripovedi iz Zgornje Savinjske doline*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2013. Zbirka Glasovi, knj. 43. Urednica in koordinatorica zbirke Marija Stanonik.